

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея
Науковий вісник

Збірник наукових праць

- Історичні науки
- Філософські науки
- Політичні науки

Випуск 71 (№ 4)

Київ – 2013

**Збірник засновано 2004 року
Вихід з друку – щомісячно**

**Фахове видання з філософських, політичних
та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
№ 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію (переєстрацію) друкованого засобу
масової інформації серія КВ № 16332 – 4804 ПР від 24 лютого 2010 р.*

Шеф–редактор:

АНДРУЩЕНКО В.П., доктор філософських наук,
професор, член–кореспондент Національної академії наук України,
академік Національної академії педагогічних наук України

Головний редактор:

ВАШКЕВИЧ В.М., доктор філософських наук,
професор, академік Української академії наук

Заступник головного редактора:

КРИВОШЕЯ В.В., доктор історичних наук,
академік Української академії наук

Відповідальний секретар:

ХАЛАМЕНДИК В.Б., доктор філософських наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

З історичних наук:

Войцехівська І.Н., доктор історичних наук, професор

Гончар Б.М., доктор історичних наук, професор

Дробот І.І., доктор історичних наук, професор

Журба М.А., доктор історичних наук, професор

Колесник В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України

Макарчук С.С., кандидат історичних наук, доцент

Михайлюк В.П., доктор історичних наук, професор

Нестуля О.О., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії наук

Солдатенко В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України

Стоян Т.А., доктор історичних наук, доцент

Сушко О.О., доктор історичних наук, професор

Фіров П.Т., кандидат історичних наук, доцент

Чернега Л.М., доктор історичних наук, професор

З філософських наук:

Акопян В.Г., доктор філософських наук, старший науковий
співробітник, академік Української академії наук

Базалук О.О., доктор філософських наук, професор

Бех В.П., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Бондаренко О.В., доктор філософських наук, професор

Волинка Г.І., доктор філософських наук, професор

Герасимова Е.М., доктор філософських наук, доцент

Жацько В.О., доктор філософських наук, професор

Куцепал С.В., доктор філософських наук, професор,
академік Української академії наук

Закович М.М., доктор філософських наук, професор

Михальченко М.І., доктор філософських наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України,
академік Української академії політичних наук

Онїпко О.Ф., доктор технічних наук, професор,
академік Української академії наук

Предборська І.М., доктор філософських наук, професор

Хімченко О.Г., кандидат філософських наук, професор,
член–кореспондент Української академії наук

Яшанов С.М., доктор педагогічних, професор

З політичних наук:

Андрусишин Б.І., доктор історичних наук, професор,
академік Академії наук вищої школи України

Бабкіна О.В., доктор політичних наук, професор

Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Євтух В.Б., доктор історичних наук, професор,
член–кореспондент Національної академії наук України

Іванов М.С., доктор політичних наук, професор

Картунов О.В., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Котигоренко В.О., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Онїщенко І.Г., доктор політичних наук, професор

Римаренко С.Ю., доктор політичних наук, професор

Шаповал Ю.І., доктор історичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук

Шкляр Л.Є., доктор політичних наук, професор

Гілея:* науковий вісник. **Збірник наукових праць** / Гол. ред. В.М. Вашкевич. –
К.: ВІР УАН, 2013. – Випуск 71 (№4). – 968 с.

Друкується за рішенням:

**Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол № 11 від 28 березня 2013 р.);
Президії ВГО Української Академії Наук
(протокол № 13-04-28 від 28 березня 2013 р.)**

*Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні
проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики
охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований
на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.*

*Гілея – в стародавні часи територія лісової Скіфії між
Борисфеном (Дніпром) і Гіпанісом (Південним Бугом).
Рештки цієї «лісової квітки» залишилися до теперішнього
часу на території Миколаївської та Херсонської
областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія. IV.16-25).

© Редакційна колегія, 2013

© Автори статей, 2013

© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2013

© ВГО Українська академія наук, 2013

ВІННИЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Вінницький національний технічний університет)
керівник **Денисюк С.Г.**, кандидат політичних наук
E-mail: svitlana.denisuyck@yandex.ua

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара)
керівник **Вершина В.А.**, кандидат філософських наук, доцент
E-mail: vivi.dp@mail.ru

ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Донецький національний університет)
керівник **Андриєнко О.В.**, кандидат філософських наук, доцент
E-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Ємельяненко Є.О.**, кандидат філософських наук, старший викладач
E-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)
керівник **Дичковська Г.О.**, кандидат філософських наук, доцент
E-mail: go_osmomysl@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Східноукраїнський національний університет імені В. Даля)
керівник **Михайлюк В.П.**, доктор історичних наук, професор
E-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник **Карівець І.В.**, кандидат філософських наук, доцент
E-mail: sacre@ukr.net

МАРИУПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Маріупольський державний університет)
керівник **Дегтеренко А.М.**, кандидат політичних наук, доцент
E-mail: degterenko777@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Південнослов'янський інститут Київського славістичного університету)
керівник **Хімченко О.Г.**, кандидат філософських наук, професор, член-кореспондент УАН; координатор **Макарчук С.С.**, кандидат історичних наук, доцент
E-mail: Alex_x_5@ukr.net
або rvgreabis@farlep.mk.ua

ОДЕСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Одеський національний університет імені І.І. Мечникова)
керівник **Барвінська П.І.**, кандидат історичних наук, доцент
E-mail: barwinskaja@ua.fm

ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Полтавський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого)
керівник **Куцепал С.В.**, доктор філософських наук, професор
E-mail: svkutsepal@rambler.ru

СЕВАСТОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Севастопольський національний технічний університет, м. Севастополь)
керівник **Фіров П.Т.**, кандидат історичних наук, доцент
Тел.: 8 068 925 74 57

СИМФЕРОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Кримський економічний інститут Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана, м. Симферополь)
керівник **Попов О.Д.**, кандидат історичних наук, доцент
E-mail: popalex79@mail.ru

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
керівник **Кліш А.Б.**, доцент
E-mail: Klish_Andriy@ukr.net

УМАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
керівник **Кривошея І.І.**, кандидат історичних наук, доцент
E-mail: kii1969@mail.ru

ХАРКІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»)
керівник **Владленова І.В.**, кандидат філософських наук, доцент
E-mail: viadlenova@email.ua

ЧЕРКАСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Черкаський державний бізнес-коледж)
керівник **Васильчук Є.О.**, кандидат політичних наук
+3 8 067 735 51 17; +3 8 093 065 79 58
E-mail: vasilchuk84@bk.ru

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ
(Чернігівський педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка)
керівник **Горобець С.М.**, викладач
E-mail: olen-g@yandex.ru

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 7.035 94(477):7.035:930.85

Огієнко В.І.

До питання визначення поняття «стратегія історизування»¹

Дано визначення поняття «стратегія історизування». На основі аналізу українського історичного досвіду виділено стратегію примирення через спокуту, стратегію історизування конфліктогенного спадку, стратегію історичного боргу, стратегію активації пам'яті про Голокост, стратегію регіоналізації, стратегію амбівалентності, стратегію амнезії, стратегію активації пам'яті.

Ключові слова: стратегія історизування, символічні практики, історична культура, український історичний досвід.

Нині вже нікого не дивує, що одна із найбільших світових потуг – Євросоюз – конструє свою ідентичність на основі однієї із найбільших трагедій у світовій історії, політики та державні діячі в контексті національної безпеки не забувають згадати про інформаційні та інші загрози для національної пам'яті, а історія стала вагомим чинником в інформаційних війнах, які ведуть уряди, впливові громадські організації та міжнародні медійні холдинги.

В епоху глобалізації та повороту до постмодернізму, який вплинув не лише на гуманітарні науки, а й на символічну реальність як таку, історичні сюжети викликають значне громадське зацікавлення та набувають чималого символічного значення.

Цей бум пам'яті звичайно торкнувся гуманітаріїв, які впродовж останніх двох десятиліть проявляють значний інтерес до пам'ятевої проблематики. Виник спеціальний напрям досліджень, що отримав назву «memory studies». Йому властиві значна кількість досліджуваних феноменів, міждисциплінарність, що породжують методологічне та категоріальне різноманіття.

Навіть, якщо погодитися із Я.Грицаком [4], який писав про занепад моди у світі на історичну пам'ять, то треба визнати, що в Україні все відбувається навпаки. Українські політики дають багато коментарів на історичні теми, історичні фільми б'ють усі рейтинги, а за визнанням самих істориків, дискусії про окремі сторінки минулого часто переростають в справжні баталії з високим градусом напруги. В Україні дискусії про Голодомор або С.Бандеру дуже часто набувають емоційного забарвлення і закінчуються зазвичай на підвищених тонах.

Не відкидаючи того, що зерна нинішніх загострень закладені в самому історичному хронологічному континуумі подій, все ж, як на мене, не менше, ба навіть більше значення для розуміння поточної ситуації становить з'ясування того як конструюються репрезентації минулого, ким, з яких компонентів та які стратегії творення та підтримки соціальних змістів та цінностей при цьому використовуються.

Така постановка питання передбачає використання конструктивістської парадигми, що є звичайним для такого роду досліджень історичної пам'яті та історичної політики.

Французький історик Ж.Мінк використовує термін «стратегія історизування» та визначає його як «варіант символічної політики, котрий спирається на переконання, що деякі зображення історичних фактів, інтеріоризованих через офіційне (наприклад, у школі) чи неофіційне (наприклад, у сім'ї) поширення, мають потенціал колективної мобілізації, необхідний для політичного впливу» [4, с. 13]. З такого визначення випливає, що до стратегії історизування вдаються дієві з певною наперед визначеною метою,

¹ Ідея написати цю статтю виникла після прочитання книги «Європа та її болісні минушини», що вийшла українською мовою у видавництві «Ніка-Центр». Її упорядниками стали французькі історики Жорж Мінк та Лора Неймасер. Пан Жорж Мінк відвідував нашу країну та взяв участь у конференції «Національні історії та історична пам'ять. Погляди з Росії, України та Франції», організованої Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України та Посольством Франції у Києві у 2009 році.

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileya.org.ua

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського:
www.nbuv.gov.ua/portal Розділ: *Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць*